

วัฒนธรรมในภาษา
-เปรียบเทียบการชมด้วยภาษาญี่ปุ่นของชาวไทยและชาวญี่ปุ่น-

บุษบา บรรจงมณี

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม วัฒนธรรมในสังคมนั้นเป็นสิ่งกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมการใช้ภาษา ในการใช้ภาษาต่างประเทศ จะมีการถ่ายโอนวัฒนธรรมในภาษาแม่มาสู่ภาษาต่างประเทศ ถ้าภาษาแม่และภาษาต่างประเทศ มีความใกล้เคียงกัน จะไม่ก่อให้เกิดปัญหา แต่ถ้าแตกต่างกัน จะทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดได้ ดังนั้นการเรียนรู้เฉพาะความหมายของคำศัพท์หรือหลักไวยากรณ์ในภาษาหนึ่ง จะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษานั้นได้ดีในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่บางกรณีอาจทำให้ใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมในวัฒนธรรมของภาษาต่างประเทศนั้นได้

จากการสังเกตวิธีการชมในภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย พบว่าผู้เรียนชาวไทยยังมีปัญหาในการสื่อสารเกี่ยวกับการชม มีการใช้จำนวนที่ไม่เหมาะสม บางครั้งทำให้ผู้ถูกชมไม่พอใจได้ เช่น การที่นักเรียนชาวไทยกล่าวชมผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยซึ่งเป็นชาวญี่ปุ่นว่า sensei wa taigo ga ojouzudesu. (อาจารย์พูดภาษาไทยเก่งมาก) หรือกล่าวชมอาจารย์ของตนว่า sensei wa oshiekata ga jouzudesu. (อาจารย์สอนเก่งมาก) ซึ่งการชมในลักษณะนี้เช่นนี้ไม่ได้เป็นสิ่งผิดแปลกในบริบทวัฒนธรรมไทย จึงทำให้ผู้เรียนชาวไทยเกิดปัญหาในการเรียนรู้และไม่สามารถเลือกใช้วิธีการและจำนวนที่เหมาะสม

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรจะทำการศึกษาลักษณะและวิธีการชมในภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยและชาวญี่ปุ่น เพื่อเปรียบเทียบการชมของชาวญี่ปุ่นกับผู้เรียนชาวไทย ว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างอย่างไร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้ผู้เรียนชาวไทย ได้เรียนรู้การชมที่เหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาการชมในภาษาญี่ปุ่นของชาวญี่ปุ่นและผู้เรียนชาวไทย
- 1.2.2 เพื่อศึกษาลักษณะที่ใช้ในการชมในภาษาญี่ปุ่น
- 1.2.3 เพื่อนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้แก่ผู้เรียนชาวไทย

1.3 สมมติฐาน แนวโน้มในการชม

ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นมีพฤติกรรมการชมและการกล่าวชมแตกต่างกันเนื่องจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน ถึงแม้จะใช้ภาษาญี่ปุ่นเหมือนกันก็ตาม แต่วัฒนธรรมในภาษาแม่ของชาวไทยจะส่งอิทธิพลต่อวิธีการชมในภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย ในประเด็นต่อไปนี้

- 1.3.1 ผู้เรียนชาวไทยชมคู่สนทนามากกว่าชาวญี่ปุ่น
- 1.3.2 ประเด็นที่ผู้เรียนชาวไทยและชาวญี่ปุ่นจะหยิบชมคู่สนทนามีความแตกต่างกัน

- 1.3.3 ผู้เรียนชาวไทยและชาวญี่ปุ่นชมและไม่ชมคู่สนทนาบางกลุ่ม
- 1.3.4 ผู้เรียนชาวไทยและชาวญี่ปุ่นชมคู่สนทนาด้วยสำนวนต่างกัน
- 1.3.5 ชาวญี่ปุ่นไม่นิยมชมความสามารถของคู่สนทนาด้วยสำนวน jouzu (เก่ง) ในขณะที่ชาวไทยมักจะใช้สำนวนนี้มากกว่า

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาลำนวนและวิธีการชมในสถานการณ์ที่แตกต่างตามความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่สามารถนำมาเป็นหัวข้อในการชม ทำการเปรียบเทียบระหว่างวิธีการใช้ของผู้พูดชาวญี่ปุ่นกับผู้เรียนชาวไทยจากมุมมองด้านวัฒนธรรม ในครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะในการชมในภาษาญี่ปุ่นเท่านั้น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของวิธีการใช้ในภาษาของชาวไทยและชาวญี่ปุ่น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับการชม

การชมเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง แต่ละภาษาจะแตกต่างกันไป ถ้าใช้ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดการเข้าใจผิด ผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมในการใช้ในภาษาแม่แตกต่างจากวัฒนธรรมในภาษาที่เรียน มักจะนำวัฒนธรรมในภาษาแม่ของตนไปใช้ในภาษาที่เรียน ซึ่งอาจทำให้การสื่อสารไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ หรือทำให้การสนทนาหยุดชะงักลงได้ (Wolfson, 1989)

Kitao & Catherine (1989) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับการชมว่า การชมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดังนั้นคนที่ภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน อาจไม่สามารถเข้าใจคำชมของอีกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง และอาจพบกับปัญหาต่างๆ เช่น ถ้านำคำชมที่ชาวอเมริกันใช้ ไปใช้กับชาวฝรั่งเศสอาจถูกตีความว่าเป็นการดูถูกได้

2.2 หน้าที่และความสำคัญของการชม

การชมมีหน้าที่หลากหลาย เช่น แสดงความชื่นชมต่อคู่สนทนา นอกจากนี้ยังใช้ในการเริ่มและจบการสนทนา แสดงความขอบคุณ ต่างๆ เพื่อให้สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเป็นไปด้วยดี ทำให้คำวิจารณ์นุ่มนวลขึ้น ทำให้คำขอร้องได้รับการตอบสนองมากขึ้น เป็นต้น (Brown and Levinson, 1987)

Manes and Wolfson (1981) กล่าวถึงหน้าที่หลักของสำนวนที่ใช้ในการชมว่า ทำหน้าที่เหมือนกับน้ำมันหล่อลื่นทางสังคมช่วยกระชับความสัมพันธ์กับคู่สนทนาให้แน่นแฟ้นขึ้น หรือเสริมสร้างความสัมพันธ์กับคู่สนทนา ในกรณีที่คู่สนทนาเป็นบุคคลที่เพิ่งจะได้พบกัน

2.3 สถานภาพ ความสัมพันธ์ และเพศของผู้ชมและผู้รับคำชม

Kitao & Catherine (1989) เสนอความเห็นว่าการชมมักจะชมคนที่สถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่า ส่วนการชมคนที่สถานภาพสูงกว่า จะมีน้อย และยังผู้รับคำชมมีสถานภาพสูงกว่าผู้ชมมาก อัตราการชมก็ยังน้อยลง ส่วน Maruyama (1996) สรุปว่า การชมจะไม่ค่อยปรากฏในระหว่างคู่สนทนาที่มีสถานภาพต่างกัน

Furukawa (2000) เสนอว่าปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงคือสถานภาพระหว่างผู้ชมและผู้ถูกชม กล่าวคือ ผู้ชมควรมีสถานภาพเหนือกว่าผู้ถูกชม ดังนั้นนักเรียนจึงไม่ควรชมอาจารย์ของตนด้วยคำพูดว่า “sensei no jugyou, yokattadesu.” (หัวโหม่งของอาจารย์ดีค่ะ) หรือ “sensei no setsumei, jouzudesu..” (อาจารย์อธิบายเก่งค่ะ) “kono atarashii kamigata , niatterundesu.” (ผมทรงใหม่นี้รับกับอาจารย์ค่ะ) ซึ่ง Mizutani (1979a) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการกล่าวคำชมว่า การชมความสามารถของผู้ที่อาจโลกว่าจะเป็นการประเมินความสามารถของกลุ่มคน ดังนั้นจึงไม่ควรกล่าวคำชมในลักษณะนั้น

อีกทั้งยังได้สรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผู้ชมและผู้รับคำชมว่า กลุ่มคนที่มีความสนิทสนมกับผู้พูดจะได้รับคำชมมากกว่าผู้ที่ไม่สนิท

นอกจากนี้ในเรื่องเพศของผู้ชมและผู้รับคำชมนั้น มีรายงานว่า เพศมีความเกี่ยวข้องอย่างสูงกับการชม กล่าวคือ เพศหญิงจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการชมมากกว่าเพศชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศหญิง มีโอกาสที่จะได้รับคำชมสูงกว่าเพศชาย (Manes1983, Wolfson1983, Holmes1988, Maruyama 1996)

2.4 ประเด็นที่หยิบยกมาชม

Maruyama(1996) ได้หยิบยกประเด็นที่มักมีนำมากล่าวชมกลุ่มคนว่า มีดังต่อไปนี้

- (1) รูปลักษณ์ภายนอก เช่น รูปร่าง ทรงผม การแต่งกาย
- (2) ข้าวของเครื่องใช้ เช่น กระเป๋า ดั้มหู รองเท้า
- (3) ความสามารถ เช่น ความสามารถในการเล่นกีฬา การรายงานหน้าชั้นได้เข้าใจง่าย
- (4) ความประพฤติ การกระทำ อุปนิสัย เช่น ความมีน้ำใจ ความตั้งใจเล่าเรียน อารมณ์ขัน

และ Daikuhara (1986) ศึกษาการชมในมุมมองของการชมข้ามวัฒนธรรม ระหว่างภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ได้สรุปความเห็นพบว่า ชาวญี่ปุ่นมีพฤติกรรมในการชมน้อยเมื่อเทียบกับชาวอเมริกัน มักชมกลุ่มคนในเรื่องความสามารถและการกระทำหรืออุปนิสัยค่อนข้างมาก และมากกว่าการชมรูปลักษณ์ภายนอก ในขณะที่ไม่ค่อยกล่าวชมภรรยา พ่อแม่ ลูกของตน เนื่องจากจะถูกมองว่าเป็นการยกย่องตนเอง จากเอกสารงานวิจัยที่ผ่านมาสรุปลงได้ดังนี้

การชมมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและมีบทบาทสำคัญต่อความสัมพันธ์ของคนในสังคม แนวโน้มในการชมคือ มักชมคนที่สนิทสนมมากกว่าคนที่ไม่สนิทสนม ชมกลุ่มคนที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่า และชมคนเพศเดียวกันมากกว่าต่างเพศ แต่ในบางครั้ง การชมอาจทำให้ผู้รับคำชมไม่พอใจได้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูลนำมาสร้างและทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปแจกให้กับชาวญี่ปุ่นและชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นทำการตอบ หลังจากนั้นเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้แล้ว ได้นำมาประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS ดังมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประชากรวิจัย

ประชากรวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มชาวญี่ปุ่น 145 คน แบ่งเป็นเพศชาย 49 คน เพศหญิง 96 คน และกลุ่มชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับต่างๆกัน ตั้งแต่ระดับต้นตอนปลาย ระดับกลาง และระดับสูง 174 คน แบ่งเป็นเพศชาย 33 คน เพศหญิง 141 คน ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ทั้งหมดเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.2 แบบสอบถาม

แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ชุดที่หนึ่ง ให้เลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของตน กับชุดที่สอง ให้เลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของตนและเติมข้อความให้สมบูรณ์ (แบบ DCT) โดยมีเนื้อหาดังนี้

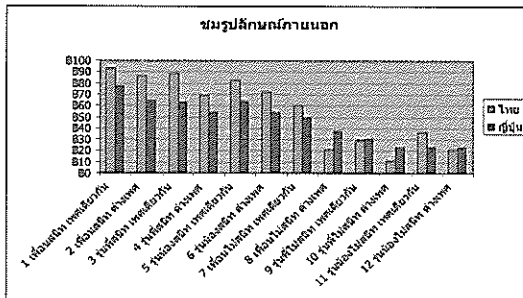
- ข้อ 1 คำถามเกี่ยวกับการชมรูปลักษณ์ภายนอก เครื่องแต่งกายของคุณสนทนา
- ข้อ 2 คำถามเกี่ยวกับการชมสิ่งของเครื่องใช้ของคุณสนทนา
- ข้อ 3 คำถามเกี่ยวกับการชมความสามารถทั่วไปของคุณสนทนา
- ข้อ 4 คำถามเกี่ยวกับการชมความสามารถในสาขาที่คุณสนทนาเชี่ยวชาญ
- ข้อ 5 คำถามเกี่ยวกับการชมการกระทำหรืออุปนิสัยของคุณสนทนา
- ข้อ 6 คำถามเกี่ยวกับการชมญาติพี่น้องของคุณสนทนา
- ข้อ 7 คำถามเกี่ยวกับจำนวนที่ใช้ชมข้าวของเครื่องใช้ของคุณสนทนา
- ข้อ 8 คำถามเกี่ยวกับจำนวนที่ใช้ชมความสามารถทั่วไปของคุณสนทนา
- ข้อ 9 คำถามเกี่ยวกับจำนวนที่ใช้ชมความสามารถในสาขาที่คุณสนทนาเชี่ยวชาญ

แต่ละหัวข้อแบ่งเป็นคำถามย่อย ตามประเภทของคุณสนทนาซึ่งเป็นผู้รับการชม รวมจำนวน 12 กรณี โดยแบ่งตามสถานภาพ ความสนิทสนม และเพศ ดังนี้

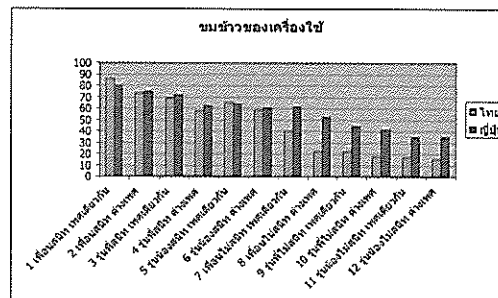
- กรณีที่ 1 ถ้าคุณสนทนาเป็นเพื่อนสนิท เพศเดียวกัน
- กรณีที่ 2 ถ้าคุณสนทนาเป็นเพื่อนสนิท ต่างเพศ
- กรณีที่ 3 ถ้าคุณสนทนาเป็นรุ่นพี่ที่สนิท เพศเดียวกัน
- กรณีที่ 4 ถ้าคุณสนทนาเป็นรุ่นพี่ที่สนิท ต่างเพศ
- กรณีที่ 5 ถ้าคุณสนทนาเป็นรุ่นน้องที่สนิท เพศเดียวกัน
- กรณีที่ 6 ถ้าคุณสนทนาเป็นรุ่นน้องที่สนิท ต่างเพศ
- กรณีที่ 7 ถ้าคุณสนทนาเป็นเพื่อนไม่สนิท เพศเดียวกัน
- กรณีที่ 8 ถ้าคุณสนทนาเป็นเพื่อนไม่สนิท ต่างเพศ
- กรณีที่ 9 ถ้าคุณสนทนาเป็นรุ่นพี่ที่ไม่สนิท เพศเดียวกัน
- กรณีที่ 10 ถ้าคุณสนทนาเป็นรุ่นพี่ที่ไม่สนิท ต่างเพศ
- กรณีที่ 11 ถ้าคุณสนทนาเป็นรุ่นน้องที่ไม่สนิท เพศเดียวกัน
- กรณีที่ 12 ถ้าคุณสนทนาเป็นรุ่นน้องที่ไม่สนิท ต่างเพศ

แบบสอบถามจัดทำทั้งภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นจะได้รับแบบสอบถามฉบับภาษาญี่ปุ่น ส่วนชาวไทยจะได้รับแบบสอบถามฉบับภาษาไทย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการอ่านข้อความ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ถึงสถานการณ์เมื่อพูดภาษาญี่ปุ่น

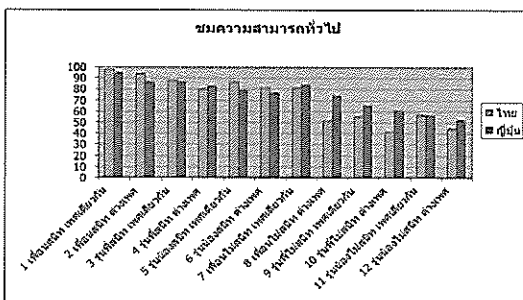
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

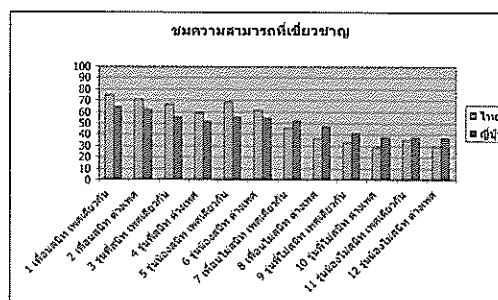
1 ชมรูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกายของคุณสนทนา

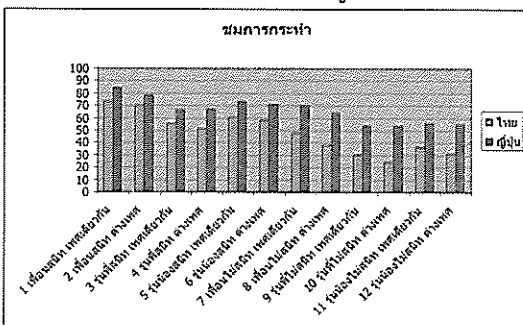
2 ชมข้าวของเครื่องใช้ของคุณสนทนา

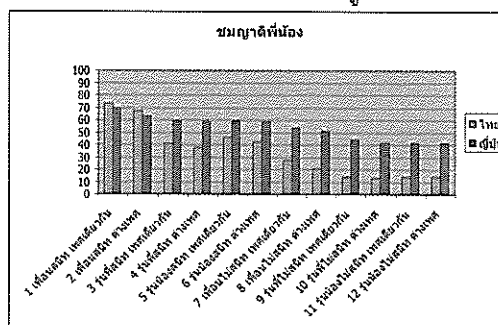
3 ชมความสามารถทั่วไปของคุณสนทนา

4 ชมความสามารถในสาขาที่คุณสนทนาเชี่ยวชาญ

5 ชมการกระทำ อุปนิสัยของคุณสนทนา

6 ชมญาติพี่น้องของคุณสนทนา

4.1 ชาวไทยหรือชาวญี่ปุ่นมีพฤติกรรมชมมากกว่า

จากจำนวน 6 หัวข้อ คำตอบของชาวไทย ที่มีจำนวนกรณีที่ตอบ "ชม" มากกว่าชาวญี่ปุ่นในแต่ละหัวข้อ มีเพียง 1 หัวข้อ คือ การชมรูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกาย เท่านั้น คำตอบของชาวญี่ปุ่นที่มีจำนวนกรณีที่ตอบ "ชม" มากกว่าชาวไทย มี 3 หัวข้อ คือ ในการชมข้าวของเครื่องใช้ ชมการกระทำ อุปนิสัย และชมญาติพี่น้อง ส่วนที่เหลืออีก 2 หัวข้อ คือ การชมความสามารถในเรื่องทั่วไปและความสามารถในการสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ มีจำนวนกรณีที่ชมมากเท่ากัน สรุปได้ว่าชาวญี่ปุ่นมีพฤติกรรมชมมากกว่าชาวไทย

สิ่งที่น่าสังเกตคือ เมื่อเปรียบเทียบกับคนอเมริกันแล้ว ชาวญี่ปุ่นจะมีพฤติกรรมชมน้อยกว่าชาวอเมริกัน

(Daikuhara, 1986) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับชาวไทยแล้ว ชาวญี่ปุ่นมีพฤติกรรมการชมมากกว่า

4.2 คนชาติใดมักจะชมในหัวข้อใด

ดูจากจำนวนกรณีในแต่ละหัวข้อที่มีผู้ตอบว่า “ชม” เกิน 50% ขึ้นไปมากกว่า 6 กรณี พบว่าหัวข้อที่คนไทยชมมากที่สุดคือ ชมความสามารถในเรื่องต่างๆไปของคู่สนทนา ซึ่งมีคำตอบ “ชม” เกิน 50% ถึง 10 กรณีจาก 12 กรณี รองลงมา ได้แก่ ชมรูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกาย มีคำตอบ “ชม” เกิน 50% 7 กรณี ส่วนการชมสิ่งของเครื่องใช้ ชมเรื่องที่คู่สนทนาเชี่ยวชาญ และการชมความประพฤติ มีการชมเกิน 50% 6 กรณี ส่วนหัวข้อที่คนไทยมีแนวโน้มจะไม่ชมคือ การชมญาติพี่น้องของคู่สนทนา ซึ่งมีคำตอบว่า “ชม” เกิน 50% เพียง 2 กรณีเท่านั้น

สรุปได้ว่าชาวไทยมีแนวโน้มจะชมความสามารถทั่วไปของคู่สนทนามากที่สุด รองลงมาได้แก่ชมรูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกาย และชมข้าวของเครื่องใช้ ความสามารถในการสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ ความประพฤติ ในอัตราการชมและไม่ชมพอๆกัน

หัวข้อที่ชาวญี่ปุ่นชมมากที่สุด ได้แก่ ชมความสามารถทั่วไป และชมการกระทำและอุปนิสัย ซึ่งชมคู่สนทนาเกิน 50% ทั้ง 12 กรณี รองลงมาได้แก่ชมสิ่งของเครื่องใช้ และ ชมญาติพี่น้องของคู่สนทนา ซึ่งชมคู่สนทนาเกิน 50% 8 กรณี ถัดมาคือ ชมความสามารถที่คู่สนทนาเชี่ยวชาญ ซึ่งมีคำตอบ “ชม” คู่สนทนาเกิน 50% 7 กรณี และหัวข้อที่มีคำตอบ “ชม” เกิน 50% น้อยที่สุด คือการชมรูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกาย ซึ่งมีคำตอบ “ชม” เกิน 50% 6 กรณี

สรุปได้ว่าหัวข้อที่ชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะชมมากที่สุดคือ ชมความสามารถทั่วไป และการกระทำและอุปนิสัย รองลงมาได้แก่ ชมข้าวของเครื่องใช้และชมญาติพี่น้อง ถัดมาคือ ชมความสามารถในสาขาที่คู่สนทนาเชี่ยวชาญ ส่วนการชมรูปลักษณะมีอัตราการชมและไม่ชมเท่ากัน ซึ่งเป็นผลสรุปที่สอดคล้องกับผลสรุปของ Daikuhara (1986) ที่บอกว่า ชาวญี่ปุ่นชมความสามารถและอุปนิสัยของคู่สนทนาค่อนข้างมาก

4.3 จะชมคู่สนทนาที่มีลักษณะความสัมพันธ์อย่างไร

ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นจะมีแนวโน้มในการชมคู่สนทนาในกรณีต่างๆ คล้ายกันดังนี้

4.3.1 ชมคู่สนทนาที่สนิทมากกว่าคนที่ไม่สนิท

จะเห็นได้จากคู่สนทนาที่ได้รับคำชมมักจะเป็นคู่สนทนาที่สนิทสนมกับผู้พูด (กรณี 1 ถึง 6) ส่วนคู่สนทนาที่ไม่สนิทกับผู้พูด (กรณีที่ 7 ถึง 12) จะได้รับคำชมน้อย ซึ่งเป็นไปตามที่ Manes and Wolfson (1981) กล่าวไว้ว่า การชมเป็นกิจกรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ของคนสนิทสนมกัน ส่วนการชมคนที่ไม่สนิทสนมกัน อาจทำให้อีกฝ่ายกระอักกระอ่วนใจได้

4.3.2 ชมคู่สนทนาเพศเดียวกับผู้พูดมากกว่าชมคนต่างเพศ

ในทุกสถานการณ์จะชมคนเพศเดียวกันมากกว่าคนต่างเพศ แต่ในบางกรณีมีเปอร์เซ็นต์การชมคนเพศเดียวกันกับคนต่างเพศเท่ากัน เช่น ในหัวข้อ การชมรูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกายของชาวญี่ปุ่น คำตอบว่า ชมคู่สนทนาที่เป็นรุ่นน้องที่ไม่สนิท เพศเดียวกันและต่างเพศ (กรณี 11, 12) มีจำนวน 23.4% เท่ากัน หรือคำตอบของชาวญี่ปุ่นในการชมการ

กระทำของคู่สนทนา ในกรณีที่คู่สนทนาเป็นรุ่นพี่ที่ไม่สนิท เพศเดียวกันและต่างเพศ(กรณี 9,10) ในระดับ 53.6% และ คำตอบของชาวไทยและชาวญี่ปุ่นในเรื่องการชมญาติพี่น้องของคู่สนทนา ในกรณีที่คู่สนทนาเป็นรุ่นน้องที่ไม่สนิท เพศเดียวกันหรือต่างเพศ(กรณี11,12) ในระดับ 13.9% และ 41.7% ตามลำดับ (ดูแผนภูมิประกอบ) เพราะการชมคนต่างเพศ อาจจะทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้ ดังผลการสรุปของ Kissling & Kramarae(1991) และ Holmes(1998) ที่กล่าวว่า การชมผู้ฟังที่เป็นเพศตรงข้ามอาจถูกตีความว่าเป็นการเกี้ยวพาราสี (อ้างอิงจากอมรสิริ2548 หน้า 53)

4.3.3 ชมคู่สนทนายระดับเดียวกันมากกว่า

ดังจะเห็นได้จากเปอร์เซ็นต์คำตอบ "ชม" คู่สนทนาที่เป็นเพื่อน จะสูงกว่า รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ในกลุ่มเพื่อนสนิททั้งที่เป็นเพศเดียวกันและต่างเพศ จะมีอัตราส่วนการชมสูงกว่าคู่สนทนาที่เป็นรุ่นพี่ และรุ่นน้องที่สนิท ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ และในกลุ่มเพื่อนไม่สนิททั้งที่เป็นเพศเดียวกันและต่างเพศ จะมีอัตราส่วนการชมสูงกว่า รุ่นพี่ รุ่นน้องที่ไม่สนิท ทั้งเพศเดียวกัน และต่างเพศ

คู่สนทนาที่ได้รับการ "ชม" สูงรองลงมา จะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับผู้พูดว่ามีความสนิทสนมหรือไม่ ในกลุ่มคนที่สนิทกัน อัตราส่วนคำตอบ "ชม" ที่สูงรองลงมาของชาวไทย คือคู่สนทนาที่เป็นรุ่นพี่และรุ่นน้องในปริมาณเท่ากัน คือ 3 : 3 ส่วนคำตอบของชาวญี่ปุ่น จะ "ชม" รุ่นพี่มากกว่ารุ่นน้องในอัตราส่วน 4 : 2

แต่ในกลุ่มคนที่ไม่สนิทกัน คู่สนทนาที่ได้รับการ "ชม" ที่มากเป็นอันดับรองลงมา ในคำตอบของชาวไทย จะชมรุ่นน้องมากกว่ารุ่นพี่ ในอัตราส่วน 4 : 2 ส่วนชาวญี่ปุ่นจะชมรุ่นพี่มากกว่ารุ่นน้อง ในอัตราส่วน 5 : 1 เมื่อรวมการชมทั้งหมดที่สนิทและไม่สนิทแล้ว ผลคือ ชาวไทยจะชมรุ่นน้องมากกว่ารุ่นพี่ ในอัตราส่วน 7 : 5 ส่วนชาวญี่ปุ่นจะชมรุ่นพี่มากกว่ารุ่นน้อง ในอัตราส่วน 9 : 3 ดังตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 สรุปผลคู่สนทนาที่ได้รับการชม

		ไทย	ญี่ปุ่น
1 ชมรูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกาย	สนิท(กรณีที่1-6)	เพื่อน>พี่>น้อง	เพื่อน>พี่>น้อง
	ไม่สนิท(กรณีที่7-12)	เพื่อน>น้อง>พี่	เพื่อน>พี่>น้อง
2 ชมข้าวของเครื่องใช้	สนิท(กรณีที่1-6)	เพื่อน>พี่>น้อง	เพื่อน>พี่>น้อง
	ไม่สนิท(กรณีที่7-12)	เพื่อน>พี่>น้อง	เพื่อน>พี่>น้อง
3 ชมความสามารถทั่วไป	สนิท(กรณีที่1-6)	เพื่อน>พี่>น้อง	เพื่อน>พี่>น้อง
	ไม่สนิท(กรณีที่7-12)	เพื่อน>น้อง>พี่	เพื่อน>พี่>น้อง
4 ชมความสามารถในเรื่องที่เชี่ยวชาญ	สนิท(กรณีที่1-6)	เพื่อน>น้อง>พี่	เพื่อน>น้อง>พี่
	ไม่สนิท(กรณีที่7-12)	เพื่อน>น้อง>พี่	เพื่อน>พี่>น้อง
5 ชมการกระทำ อุปนิสัย	สนิท(กรณีที่1-6)	เพื่อน>น้อง>พี่	เพื่อน>น้อง>พี่
	ไม่สนิท(กรณีที่7-12)	เพื่อน>น้อง>พี่	เพื่อน>น้อง>พี่

6 ชมญาติพี่น้อง	สนิท(กรณี1-6)	เพื่อน>น้อง>พี่	เพื่อน>พี่>น้อง
	ไม่สนิท(กรณี7-12)	เพื่อน>พี่>น้อง	เพื่อน>พี่>น้อง

สรุปได้ว่า คู่สนทนาที่ได้รับการ “ชม” มากที่สุดลดหลั่นกันมาได้แก่ เพื่อนสนิทเพศเดียวกัน และต่างเพศ รุ่นพี่สนิท เพศเดียวกัน และต่างเพศ รุ่นน้องสนิทเพศเดียวกัน และต่างเพศ ส่วนคนที่ไม่สนิทจะมีอัตราการชมน้อย เห็นได้จาก มีว่าตอบว่า “ชม” ในข้อ 1 ในกรณีที่คู่สนทนาเป็นเพื่อนสนิทเพศเดียวกันในทุกหัวข้อ มีเปอร์เซ็นต์สูงที่สุดและค่อยๆลดหลั่นลงมาจนถึงกรณี 10 ที่คู่สนทนาเป็นรุ่นพี่ไม่สนิท ต่างเพศ (ชาวไทย 5 กรณี ชาวญี่ปุ่น 2 กรณี) กรณีที่ 11 ที่คู่สนทนาเป็นรุ่นน้องที่ไม่สนิท เพศเดียวกัน (ชาวญี่ปุ่น 2 กรณี) หรือ 12 “ในกรณีที่คู่สนทนาเป็นรุ่นน้องไม่สนิท ต่างเพศ” (ชาวไทย 1 กรณี ชาวญี่ปุ่น 3 กรณี) จะมีตัวเลขผู้ตอบว่า “ชม” น้อยที่สุด ดังตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 สรุปผลการชมสูงสุดและต่ำสุด

ข้อ		คำตอบ “ชม” สูงสุด		คำตอบ “ชม” ต่ำสุด	
		ไทย	ญี่ปุ่น	ไทย	ญี่ปุ่น
1	ชมรูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกาย	กรณีที่ 1(93.1)	กรณีที่ 1(77.2)	กรณีที่ 10(11.6)	กรณีที่ 11,12(23.4)
2	ชมเครื่องใช้	กรณีที่ 1(85.6)	กรณีที่ 1(80)	กรณีที่ 12(15.7)	กรณีที่ 11(34.5)
3	ชมความสามารถทั่วไป	กรณีที่ 1(97.7)	กรณีที่ 1(94.4)	กรณีที่ 10(41.9)	กรณีที่ 12(52.1)
4	ชมความสามารถในสาขาที่คู่สนทนาเชี่ยวชาญ	กรณีที่ 1(75)	กรณีที่ 1(64.3)	กรณีที่ 10(28.7)	กรณีที่ 12(36.2)
5	ชมการกระทำ อุปนิสัย	กรณีที่ 1(72.8)	กรณีที่ 1(84.3)	กรณีที่ 10(24.4)	กรณีที่ 10(53.6)
6	ชมญาติพี่น้อง	กรณีที่ 1(73.4)	กรณีที่ 1(69.5)	กรณีที่ 10(13.3)	กรณีที่ 10(41.4)

4.4 ส่วนวนที่นิยมใช้ในการชมในหัวข้อต่างๆกัน

4.4.1 ส่วนวนที่ใช้ชมรูปลักษณะภายนอก

คำชมที่ชาวญี่ปุ่นเลือกใช้มากที่สุด 4 ลำดับแรกได้แก่ kawaii(น่ารัก), kakkoi(เก๋ เท่), ii(ดี), suteki (สวย ดี) ตามลำดับ ส่วนคำชมที่ชาวไทยเลือกใช้ 4 อันดับแรกได้แก่ kirei (สวย), kawaii(น่ารัก), niau (เข้ากันดี), kakkoi (เก๋ เท่)

ชาวญี่ปุ่นไม่นิยมใช้คำว่า kirei (สวย) มากนัก และไม่ใช้ hansamu (หล่อ) ด้วย ดังจะเห็นได้จากคำตอบว่า kirei (สวย) ในคำตอบของชาวญี่ปุ่นมีไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคำตอบของชาวไทย และไม่มีคำตอบว่า hansamu (หล่อ) ในคำตอบของชาวญี่ปุ่นเลย สาเหตุที่ชาวไทยนิยมชมด้วย kirei (สวย) และ hansamu (หล่อ) อาจเป็นเพราะ “สวย” “หล่อ” เป็นคำศัพท์ที่นิยมใช้ในการชมในภาษาไทย เมื่อต้องการชมผู้ใดจึงนึกถึงคำศัพท์นี้ และจากการที่ได้เรียนมาว่า คำว่า “สวย” ในภาษาญี่ปุ่นคือคำว่า kirei และคำว่า “หล่อ” ในภาษาญี่ปุ่น คือคำว่า hansamu จึงนับว่าเป็นอิทธิพลของวัฒนธรรมของภาษาไทยที่ปรากฏให้เห็นในการชมอย่างหนึ่ง

4.4.2 ส่วนวนที่ใช้ชมข้าวของเครื่องใช้

คำชม 4 อันดับแรกของชาวไทยได้แก่ kirei (สวย), sugoi (เยี่ยม), suteki (สวย ดี), ii (ดี) ส่วนคำชม 4

อันดับแรกของชาวญี่ปุ่น ได้แก่ ii (ดี), kakoii (เก๋ เฟ), suteki (สวย ดี), sugoi (เยี่ยม) ในขณะที่ชาวไทยชมด้วยสำนวน kirei (สวย), มากเป็นอันดับแรก แต่ชาวญี่ปุ่นชมด้วยสำนวนนี้ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของชาวไทย

4.4.3 สำนวนที่ใช้ชมความสามารถทั่วไป

คำชมที่ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นเลือกใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ jouzu (เก่ง) , umai (เก่ง), sugoi (เยี่ยม) เหมือนกัน

ชาวไทยเลือก jouzu (เก่ง) เกิน 50 % เพียง 7 กรณี ในขณะที่คนญี่ปุ่นชมด้วยเกิน 50% ถึง 12 กรณี โดยเฉพาะในกรณีของเพื่อนไม่สนิทต่างประเทศ (กรณีที่8) รุ่นพี่ไม่สนิท ต่างเพศ (กรณีที่10) รุ่นน้องไม่สนิทต่างประเทศ (กรณีที่ 12) นั้น ชาวญี่ปุ่นตอบว่าชมด้วย jouzu (เก่ง) มากกว่าชาวไทยถึง 20% แสดงว่าชาวญี่ปุ่นจะชมความสามารถทั่วไปของคู่สนทนาด้วย jouzu (เก่ง) มากกว่าชาวไทย โดยเฉพาะในกรณีที่คู่สนทนาเป็นผู้ที่ไม่สนิทสนมกัน (กรณีที่7-12) ซึ่งคำตอบนี้ขัดแย้งกับสมมติฐานว่า ชาวญี่ปุ่นจะไม่นิยมชมความสามารถของคู่สนทนาด้วย jouzu (เก่ง) เนื่องจากจะเป็นการประเมินความสามารถของคู่สนทนา และถ้าหากผู้พูดไม่ได้อยู่ในฐานะที่สูงกว่า ที่จะประเมินได้จะเป็นการเสียมารยาท (Mizutani, 1979a) แต่ที่ชาวญี่ปุ่นตอบว่าใช้สำนวน jouzu (เก่ง) มากในการสำรวจครั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสามารถในเรื่องทั่วไป แตกต่างกับความสามารถในสาขาที่คู่สนทนาเชี่ยวชาญ เนื่องจากความสามารถทั่วไป ซึ่งไม่ใช่ความสามารถที่ผู้รับคำชมเชี่ยวชาญ ผู้รับคำชมนั้นไม่จำเป็นต้องมีความสามารถในด้านนั้นก็ได้ ผู้ชมจึงสามารถประเมินความสามารถของผู้รับคำชมได้ ในขณะที่ความสามารถที่เชี่ยวชาญนั้น ผู้รับคำชมนั้นควรมีความสามารถในด้านนั้นอยู่ในระดับสูงและถ้าหากผู้ชมมีความสามารถไม่เท่าเทียมกับผู้รับคำชม ผู้ชมจึงไม่ควรจะประเมินความสามารถของผู้รับคำชม ดังนั้นการชมความสามารถในด้านทั่วไปจึงไม่ถูกต้องดีความเป็นการเสียมารยาท

4.4.4 สำนวนที่ใช้ชมความสามารถในสาขาที่เชี่ยวชาญ

คำชมมากที่สุด 4 อันดับแรกของชาวไทยคือ jouzu (เก่ง) , sugoi (เยี่ยม), sasuga (เก่งสมกับที่เป็นคุณ), tokui (ถนัด) ส่วนคำชมมาก 4 อันดับแรกของชาวญี่ปุ่นได้แก่ jouzu (เก่ง), sugoi (เยี่ยม), umai (เก่ง) , wakariyasui (เข้าใจง่าย)

สำนวน jouzu (เก่ง) เป็นคำตอบที่มีปริมาณมากเป็นอันดับแรกของทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่น และในปริมาณใกล้เคียงกัน แต่น้อยกว่าคำตอบในการชมความสามารถทั่วไป เป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นเลือกใช้คำชม jouzu (เก่ง) ในปริมาณที่ใกล้เคียงกันทั้ง 12 กรณี ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นเลือก jouzu (เก่ง) เกิน 50 % เพียง 3 กรณี ในกรณีที่คู่สนทนาเป็นผู้มีสถานภาพสูงกว่า และสนิทกัน (กรณีที่ 3 และ 4) ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นจะเลือก ชมว่า jouzu (เก่ง) เพียง 30-40 % เท่านั้น และในกรณีของคู่สนทนาที่มีสถานภาพสูงกว่าและไม่สนิทกัน จะเลือกชมว่า jouzu (เก่ง) เพียง 10-20 % เท่านั้น สรุปได้ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นไม่นิยมใช้ jouzu (เก่ง) ชมความสามารถที่เชี่ยวชาญของคู่สนทนา

4.4.5 สำนวนที่ใช้ชมการกระทำ อุปนิสัย

คำตอบมากที่สุด 3 อันดับแรกของชาวไทยได้แก่ yasashii (ใจดี), sinsetsu (ใจดี), ii (ดี), ส่วนคำตอบมากที่สุด 3

อันดับแรกของชาวญี่ปุ่นได้แก่ yasashii (ใจดี), ii (ดี), erai (เก่ง) ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นจะชมความมีน้ำใจของคู่สนทนาด้วยสำนวน yasashii (ใจดี) มากเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นจะชมด้วยสำนวนนี้ถึงหนึ่งในสามของสำนวนที่ใช้ชมทั้งหมดของชาวญี่ปุ่น และมากกว่าคำตอบ yasashii (ใจดี) ของชาวไทยหนึ่งเท่า แสดงว่าชาวญี่ปุ่นมักชมความมีน้ำใจของผู้อื่นด้วยสำนวน yasashii (ใจดี) มาก ชาวไทยนิยมชมด้วย sinsetsu (ใจดี) ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับ yasashii (ใจดี) ในอัตราที่ชมมากเป็นอันดับสองรองจาก yasashii (ใจดี) ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นจะชมด้วย sinsetsu (ใจดี) มากเป็นอันดับ 5 ซึ่งแสดงว่าชาวญี่ปุ่นไม่นิยมชมด้วยสำนวนนี้นัก

4.4.6 สำนวนที่ใช้ชมญาติพี่น้อง

คำตอบมากที่สุด 4 อันดับแรกของชาวไทยได้แก่ kawaii (น่ารัก), yasashii (ใจดี), ii (ดี), kirei (สวย) และ rippanakazoku (ครอบครัวที่น่ารัก) คำตอบมากที่สุด 4 อันดับแรกของชาวญี่ปุ่นได้แก่ kawaii (น่ารัก), kakkoi (เก๋ เท่), sugoi (เยี่ยม), yuushuu (ฉลาด) คำตอบ kawaii (น่ารัก) ของชาวญี่ปุ่นมีอัตราสูงกว่าอันดับถัดมา มีจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของคำตอบทั้งหมด

5. สรุป

ผลจากการวิเคราะห์ สรุปตามประเด็นที่ตั้งสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้ คือ ① ชาวญี่ปุ่นชมในหัวข้อต่างๆ มากกว่าชาวไทย ② ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นจะมีแนวโน้มในการชมคู่สนทนาในกลุ่มเดียวกัน ③ หัวข้อที่ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นเลือกชมมากมีความแตกต่างกันเล็กน้อย ④ ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นเลือกใช้คำชมต่างกัน ⑤ ผู้เรียนชาวไทยชมความสามารถของคู่สนทนาด้วยสำนวน jouzu (เก่ง) น้อยกว่าชาวญี่ปุ่น

ผลสรุปข้อ ② ถึง ④ ข้างต้นนี้สอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนข้อ ① และ ⑤ ต่างจากสมมติฐาน กล่าวคือ ชาวญี่ปุ่นชมคู่สนทนามากกว่าชาวไทย และชาวญี่ปุ่นชมความสามารถทั่วไปของคู่สนทนาในปริมาณสูง และสูงกว่าการชมของคนไทยในกรณีของคู่สนทนาที่ไม่สนิทสนมกัน และใช้สำนวน jouzu (เก่ง) ในปริมาณสูง ผลสรุปนี้อาจเป็นเพราะประชากรวิจัยในการสำรวจครั้งนี้เป็นคนในวัยไม่เกิน 25 ปี ซึ่งอาจมีวิธีการใช้ภาษาแตกต่างจากคนในวัยอื่น

บรรณานุกรม

- บุษบา บรรจงมณี. (2550) วัฒนธรรมในภาษา-สำนวนที่ใช้ในการชมและการตอบคำชมในภาษาญี่ปุ่น-รายงานวิจัยเสนอต่อคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อมรสิริ บุญญสิทธิ์. (2548) คำชมและการตอบคำชมในภาษาไทยที่ใช้โดยเพศชาย เพศหญิง และเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Brown, Penelope and Levinson, Stephen. C. (1987) *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Daikuhara, M. (1986) A study of compliments from a cross-cultural perspective: Japanese vs. American English. *Working Papers in Educational Linguistics*, 2 (2), 103-134.

Furukawa, Yuriko. (2000) Nihongo no Home.

<http://hccweb1.bai.ne.jp/~hch13001/2honsiryou.html> 20 מאי 2549

Holmes, J. (1988) Paying Compliments : A sex – preferential politeness strategy . *Journal of Pragmatics*, vol.12, no. 4, 445-465

Holmes, J. (1998) Compliments – A Positive Politeness Strategy. *Language and Gender : A Reader*. Oxford : Blackwell Publishers.

Kissling, E.A. & Kramarae, C. (1991) Stranger Compliments: The Interpretation of Street Remarks. *Women's Studies in Communication*. Spring. 77-95.

Kitao, Kenji & Kitao, Catherine. (1989) Ibunkakouryuu no Shosou(8)

<http://www1.didhisha.ac.jp/~kkijapanese/library/article/gendai/gendai8.htm> 23 מאי 2549

Manes, J. & Wolfson, N. (1981) The compliment formula. *Conversational routine*, In F. Coulmas (ed.), New York: Mouton.

Manes, J. (1983) Compliments : A Mirror of Social Values. *Sociolinguistics and Second Language Acquisition*, (Eds.) N. Wolfson & J Manes. Rawley, MA: Newbury House.

Maruyama, Akiyo. (1996) Otoko to Onna to Home-Daigaku Kyanpasu ni okeru home no shakaigengogaku teki Bunseki. *Nihongogaku vol5*. Meijishoin. 68-80

Osamu, Mizutani. (1979a.) *Hanasikotoba to Nihonjin*. Soutakusha.

Osamu, Mizutani. (1979b) Benkyou-ni narimashita. *Nihongo Notes vol1* , Japan Times.

Wolfson, N. (1983) An Empeirically Based Analysis of Complementing in American English. *Sociolinguistics and Second Language Acquisition* (Eds.) N. Wolfson & J Manes. Rawley, MA: Newbury House. 82-95

